
Tidsskriftet på iPad – legers lesevaner endres

ARE BREAN

(f.1965) er ph.d., seniorredaktør i *Tidsskrift for Den norske legeforening*, overlege ved Nevrologisk avdeling, Oslo universitetssykehus, og leder i Norsk nevrologisk forening.

Tidsskriftet kommer på nytt papir. Samtidig lanserer vi iPad-versjonen. Til sammen representerer de det beste fra to verdener.

Foto Einar Nilsen

«Kan du ikke bestemme deg for hvilken kanal du skal se på!» utbrøt jeg nylig til en av mine tenåringsbarn som med fjernkontrollen i hånden skiftet uopphørlig mellom TV-kanalene. «Jeg ser på alle,» var det lakoniske svaret fra den vanligvis bokglade tenåringen. Da den første irritasjonen hadde lagt seg, innså jeg at svaret var både riktig og klokt: Den digitale generasjonen har mediebruksvaner som er tilpasset den digitale virkeligheten. Der lesning på papir innbyr til en kronologisk vertikal leseprosess som går fra første til siste side, innbyr moderne medier til en annen type informasjonsinnhenting – enhver side på nettet inneholder pekere til andre sider, andre steder og andre temaer. Slik surfer man både på Internett og fjernsyn horisontalt fra sted til sted, helt til informasjonsbehovet er dekket.

Mye tyder på at legers lesevaner endres i samme retning. Da jeg studerte tidlig i 1990-årene, var statiske lærebøker det naturlige stedet å finne kunnskap. Ville man i tillegg ha de nyeste artiklene, kunne en god bibliotekar skaffe papirkopier i løpet av noen dager. I dag gir de store medisinske søkemotorene umiddelbar tilgang til et nærmest ubegrenset antall artikler. Nesten alle disse peker i sin tur videre til nye – og kanskje enda mer interessante – sider, artikler og multimedieinnhold, og slik surfer vi videre. Det finnes allerede dokumentasjon på at dette er i ferd med å endre måten vi tilegner oss fag på. Mens forskeres gjennomsnittlige lesetid per fagartikkel lå nærmest uendret på omtrent 47 minutter helt til midten av 1990-årene, har den deretter falt jevnt, til den i 2009 var rett i overkant av 30 minutter (1). Samtidig har den totale tiden brukt til

lesning holdt seg omtrent stabil. Vi leser altså flere fagartikler enn før, men bruker betydelig mindre tid på hver av dem. Analogien til tenåringen foran fjernsynet ligger snublende nær.

Det er på ingen måte gitt at dette er en uheldig eller uønsket utvikling. Den nye måten å innhente informasjon på har sine åpenbare fordeler, og leger har alltid vært raske til å ta i bruk det nyeste innen informasjonsteknologi (2). Dette er viktig fordi nettopp innhenting og overføring av informasjon er så vesentlig for god behandling av den enkelte pasient, særlig i en samtid der medisinske sannheter endrer seg raskere enn noen gang før. Også derfor har Tidsskriftet de siste årene stadig tatt i bruk nye kanaler, eller plattformer, og i dag er stoffet tilgjengelig både i papirversjon, nettversjon, som podkast, web-TV og tilpasset smarttelefon. I tillegg er redaksjonen svært aktiv i å spre innholdet i ulike sosiale medier på Internett. Det skal godt gjøres å surfe etter helsestoff på nettet i dag uten å treffe på Tidsskriftets innhold i en eller annen form!

Det er en naturlig forlengelse av alt dette når Tidsskriftet nå lanseres i iPad-versjon. De såkalte nettbrettene – med iPad som den første og foreløpig viktigste blant dem – har på kort tid etablert seg som viktige premissleverandører for måten medisinsk kunnskap spres på (3). iPad har også egenskaper som gjør at den egner seg spesielt godt til helsebruk, og flere steder er nettbrettet tatt i bruk til en lang rekke funksjoner i praktisk klinisk medisin (4). I utviklingen av Tidsskriftets iPad-versjon har det vært viktig å utnytte nettopp de egenskapene som skiller iPad fra de øvrige digitale plattformene. Blant annet er designen tilpasset iPad, ikke bare overført fra nett- eller papirversjonen, slik man kan se det i en del andre tidsskrifter (5). Dette gir i seg selv en unik leseopplevelse sammenliknet både med papir- og nettversjonen. Du får også mulighet til å bokmerke artikler, bygge opp ditt eget arkiv med artikler fra Tidsskriftet, og lese dem også når du ikke er tilkoblet Internett. I artiklene kan du markere/understreke tekst, du kan dele artiklene med andre, og skreddersy visning av artikler innenfor ditt eget interesseområde. Bilder og video er også en integrert del av innholdet.

Samtidig med lanseringen av iPad-versjonen har Tidsskriftet skiftet papirtype på den versjonen du får i postkassen eller på dørmatten. Det er ikke tilfeldig at disse to endringene skjer samtidig. Mens iPad-versjonen har miljøfordelen av å være uavhengig av papir, har det nye papiret en tydelig miljøprofil – det er produsert nær vårt trykkeri for å holde transportetappen miljøvennlig kort, og vi har ved selvsyn sett at produksjonen er så miljømessig skånsom at avfallsvannet som kommer ut av fabrikken kan drikkes. Vi har valgt et papir som vil oppleves som noe grovere og med en tydeligere tekstur enn det gamle – enkelt sagt vil det oppleves som enda tydeligere «papiraktig», og forhåpentlig gi en dypere, mer tredimensjonal leseopplevelse. Dermed signaliserer det klarere at dette er et annet medium enn de digitale. På papir gjelder ennå den vertikale lesningen, og det nye papiret skal innby enda tydeligere til å bla, lese og fordype seg – uten forstyrrende multimedier, lenker og ekstrainnhold. Slik sett er papirversjonens fordel nettopp fraværet av iPad-versjonens fordeler. De to utfyller hverandre, og viser at den moderne lege kan, og bør, trives med både vertikal og horisontal faglig fordypning, ganske slik min digitalflimrende tenåring også kan trives i timevis med en fengende papirbok. God lesning!

LITTERATUR

1. Renear AH, Palmer CL. Strategic reading, ontologies, and the future of scientific publishing. *Science* 2009; 325: 828 – 32. [PubMed] [CrossRef]
2. Haug C. Kommunikasjonsteknologi og kompetanseutvikling. *Tidsskr Nor Legeforen* 2008; 128: 431. [PubMed]
3. Campion EW, Bowab CL, Prince JM et al. The Journal's App for the iPad. *N Engl J Med* 2012; 366: 1342. [CrossRef]
4. Savel RH, Munro CL. Scalpel, stethoscope, iPad: the future is now in the intensive care unit. *Am J Crit Care* 2011; 20: 275 – 7. [PubMed] [CrossRef]
5. Bjerkestrand S. Bretteldoradoet som uteble. *Aftenposten* 5.11.2011. www.aftenposten.no/meninger/kronikker/Bretteldoradoet-som-uteble-6282795.html (26.9.2012).

Publisert: 12. november 2012. *Tidsskr Nor Legeforen*. DOI: 10.4045/tidsskr.12.1262

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 15. juli 2026.